

HUMANITAS

821.135.1

scriitori
români
contemporani

LAURA T. ILEA

**CARTOGRAFIA
LUMII
DE DINCOLO**

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

*Pentru tata, Omul vechiului continent.
Care a iubit lumea nouă.*

Infarctul de luni

În acea zi de început de toamnă, Armand Carpentier și-a dat seama că lucrurile trenează de prea multă vreme. Că cineva trebuia să facă pasul acesta, cu orice preț. Și s-a apucat, tot atunci, să conceapă o strategie. Sub aparența unei redute, o armă de atac imbatabilă, oricât de mult s-ar fi zbatut cei câțiva curajoși să-i reziste. Un mecanism imperturbabil. O minune a tehnicii moderne.

Se despărțise de puțină vreme de iubita lui. Ea rămăsese însărcinată, el îi spusese că nu era încă timpul, nu era pregătit să-și asume o asemenea responsabilitate, tocmai se pregătea să plece la New York să-și pună în aplicare planul, era visul lui de-o viață. Nu putea să rateze un asemenea vis din cauza unei ființe care nu exista încă, nu era decât o aglomerare de celule, survenită aleatoriu în corpul ei, și căreia nu putea să-i adjudece, nu avea nici un drept, dominația asupra viitorilor douăzeci, treizeci de ani din viața lui.

Încercase să o asculte, dar cuvintele ei îl îndepărtară tot mai mult... și îi veni deodată chef de ducă.

Nu se putea închipui sclavul unui loc de muncă, susținătorul fără drept de apel al unei familii împovăraătoare. Nu se vedea cultivator de pomi sau cultivator de suflete, nu se vedea coordonator marketing undeva, la etajul al șaptesprezecelea al unei clădiri, nici globe-trotter înfocat, țintind cartea recordurilor și imitându-l pe *Forrest Gump*. Armand Carpentier nu se vedea în nici un fel.

Era o vreme, nu demult, când încă se vedea. Când iubita lui, Amalia, îl vedea. Când ea făcea planuri pentru amândoi, iar lui i se părea că vorbește în numele amândurora. Armand Carpentier nu avea voce. I-o împrumutase pentru o vreme Amaliei.

Crede că a iubit-o. Pentru anumite cuvinte, pe care ea le spunea câteodată așa, din senin. A știut că începuse să o iubească atunci când și-a dat seama că asculta cu atenție ce avea să-i spună.

Își amintește. Se plimbau pe marginea Canalului Saint-Martin la Paris, el o invitase să cineze împreună, ea nu-și găsea locul, spațiul era strâmt, mesele joase, îi spusese: „Nu-mi încap picioarele, am tălpile prea mari“. Pe el îl pufnise râsul, probabil că în limba ei nu exista distincția dintre tălpi și picioare, și-a spus, și-o închipuia scoțând de sub masă niște pantofi uriași, antierotici; acum, pe malul canalului, încă îl mai pufnea râsul, când deodată o auzi vorbind: „Donne spune că nici un om nu poate dormi pe drumul dintre închisoare și eșafod. Și totuși, între naștere și moarte, majoritatea oamenilor dorm liniștiți, fără nici un

spasm de trezire. E sarcina scriitorului să-i trezească din somn“.

Armand nu înțelege ce vrea de la el. Nu și-a închipuit niciodată că o să-și dorească să fie scriitor. Nu știe cum să-i explice asta. Nu-i place lirismul, nu i se potrivește, nu i se potrivește nici cinismul.

Dar trezirea îi rămăsese în minte. Comisionarul trezirilor, dizolvatorul spaimei, catalizatorul rănilor imaginare.

Se îndreaptă în fiecare zi înspre biroul lui de cercetător. În spate, fereastra dă spre garajul universității, plin ochi de mașinile studenților, doctoranzilor, maste-ranzilor. Nu-și amintește să se fi întâlnit cu ei altun-deva decât la colocvii, la seminarii, la mese rotunde, la dezbateri publice, unde se discuta cu înfocare drep-tul de autor, apartenența etică a muzicilor tradițio-nale. „Artistul anonim nu își poate apăra drepturile. Artistul anonim nu poate să lupte pentru produsul lui cultural. Însă noi, cei care devenim conștienți de importanța extremă a filiației, putem să conservăm produsul în specificitatea sa.“

Discuția continuă așa ore întregi. Are o puternică senzație de amețală. Aici e locul din care nu își poate vedea eșafodul, împăienjenit de aburul discuțiilor. „Artistul trebuie să își apere creația“, aude, și își închi-puie deodată artistul pe post de *ricocheur*, năpădit de figuri primejdioase, care încearcă să-l deposedeze de oul lui cultural.

Vede cu claritate fața conferențiarului. Și-l închi-puie în mijlocul unui taraf de țigani, strâmbându-se

de putoare, de spaima de purici, de râie și de alte boli rușinoase. Dinții stricați, mustățile cănite, vocile găjăite, unghiile năclăite, producând irefutabilul produs cultural. Cu o demnitate etică ireproșabilă, conștiinți de identitatea lor milenară, țigani concepu produs cultural după produs cultural, se strâng să discute influența codrilor seculari în muzica lor, tânguirea vântului în fagoturi, rumoarea socială în clarinet și improvizația individuală în țambal.

Discută despre legitimitatea infarctului de luni, care constituie o violare flagrantă a dreptului bătrânilor la odihnă și senilizare.

Infarctul de luni. Armand își amintește entuziasmul lui atunci când Amalia i-a povestit despre el ca despre centrul etic al muzicii țigănești. Infarctul de luni reprezintă încununarea carierei de lăutar. Taraful era angajat pentru trei zile, la nunți, timp în care o ținea așa, într-un ritm neîntrerupt. Capul tarafului dădea tonul, iar ceilalți i se supuneau. Aceasta era etica muzicantului, care trăia din petrecerile comunității. Sunetul îndrăcit până la ultimul suflu. În sudul Olteniei, Amalia asistase demult la o astfel de reprezentație. Au privit-o mai întâi cu neîncredere, nu era de-a lor, dar ea a început să-și onduleze șoldurile și să ridice brațele în aer, emițând sunete din ce în ce mai ascuțite. Țigăncile au făcut roată în jurul ei și au început să o dezbrace. I-au luat cerceii, brățările, inelele, sandalele, chiloții, pe care și i-au pus după aceea invers, nu înțelegeau cum poate elasticul acela strâmt să acopere cele două fese, așa că și le-au acoperit cu sutienul, îmbrân-

cind-o și privind-o cu curiozitate pe fată. Ea continua să emită aceleași sunete, fără încetare. În cele din urmă, țigăncile au încetat tămbălăul, i-au adus câteva rânduiri de fuste și o cămașă cu cele mai kitsch culori pe care Amalia le văzuse vreodată și au primit-o la botelul fiului bulibașei.

Au ținut-o într-un dans trei zile neîntrerupt. Amalia a văzut întâi semnele sfârșelii pe fața violonistului. I-a făcut semn unei țigănci, care s-a uitat cu o privire cruntă la ea. „Ce te bagi, dacă nu înțelegi nimic, fandosito? Uită-te în altă parte.“ Fața omului începuse să se înroșească, să se tumefieze, vioara lui suna din ce în ce mai strident, mai disonant. Cei din jur păreau că nu-l observă. Iar dacă îl observau, își turnau un pahar, strigând cât puteau de tare: „În cinstea lui Ceterică, să-i fie viața lungă, că ne-a înveselit zilele“. Ciocneau paharul de vioara lui, după care aruncau vinul rămas peste capul lăutarului. Ceterică nu se plângea, își încorda brațele în jurul trupului viorii și o mângâia în extaz. Chinul putea să mai dureze câteva ore sau chiar o zi întreagă. Muzica își urma suverană mersul, fără să țină cont de trupul lăutarului care se chircea, imobilizându-se, până cădea lat în mijlocul prafului, cu vioara la piept.

Toate generațiile de lăutari îl venerau de atunci. Muzica tăcea deodată, iar experții satului se adunau în jurul lui, ca să constate lipsa oricărei voințe premeditate. Nici urmă de otrăvă, de supradoză, de înșelare a reginei-muzică. Sufletul lui Ceterică a fost luat de ultimul vânt al acordurilor viorii sale. Fie-i numele

lăudat. Să nu încerce cineva să-și pună la cale moartea. Vioara lui va fi sfărâmată, infarctul lui va fi dat uitării, iar breasla îşi va şterge din memorie numele lui. Mortul era îngropat cu vioara încleştată de podul palmei.

Turism de procreare

În ziua în care i-a povestit asta, Armand a văzut-o deodată pe Amalia într-o altă lumină. Și, pe măsură ce își dădea seama că era tot mai îndrăgostit de ea, frumusețea ei îi dădea frisoane, îl îndepărta. Ca și cum fiecare cuvânt pe care ea îl spunea îi reamintea că făcea parte dintr-o rasă anacronică, că n-o să se poată adapta niciodată la climatul pe care unii ca el, termite truditoare, i-l pregăteau. Avea ceva straniu în acea zi. Colegele ei de la corpul de balet, încântarea universităților, erau bronzate, proaspăt întoarse dintr-un voiaj în Caraibe, contrastând puternic cu paloarea înverșunată a celor care nu-și părăsiseră birourile pentru minivacanța universitară. Își zâmbeau complice și încercau să lege o discuție, deși era evident că gândurile le zburau la săptămâna mult așteptată, mult prea repede încheiată, pe care o pregăteau întotdeauna cu lux de amănunte și care se sfârșea întotdeauna prea curând.

Câteva frânturi de conversație o indispușeră pe Amalia, care încerca din răspuțeri să-și înfrângă mâhnirea, zâmbind exagerat, la întâmplare, oricui se

nimerea să-i arunce o privire. Armand încerca să o facă să râdă, dar Amalia se încăpățâna să zâmbească, indistinct, fără a se putea implica în conversație.

Una dintre colege i-a întins peste masă o revistă, arătându-i ceva cu degetul, adresându-se apoi celorlalte participante la discuție:

— Se pare că un nou tip de turism are din ce în ce mai multă căutare. Turismul de procreare.

Larma generală s-a stins deodată, priviri s-au întors curioase înspre ea.

— Cum adică? a întrebat-o o fată scundă, slabă, cu un neg pe față și care nu a reușit, de emoție, să articuleze cele două cuvinte fără să se bâlbâie.

— Ce înseamnă asta? s-au precipitat și celelalte, unele incredibile, altele, mai frumoase, sarcastice.

O voce s-a desprins din fundal:

— Adică avem nevoie de serviciile lor ca să facem copii? Asta-i bună.

Curiozitatea ei e mai puternică decât incredulitatea, așa că își așază lungile picioare unul peste altul, așteptând cu nerăbdare știrea.

Știrea ezită să se propage. Femeia care lansase proiectilul e bine făcută, are sâni proeminenți care ies dintr-odată în evidență, pentru oricine din sală ei ocupă tot spațiul, încât aproape nu mai e loc de respirat, femeia se întoarce cu spatele, deschide fereastra, deodată sâni se dezumflă, acum e destul spațiu pentru știrea care întârzie încă să-și facă loc.

— Am auzit că și Angelina Jolie a fost într-un astfel de concediu atunci când a rămas însărcinată cu Brad

Cuprins

5	Infarctul de luni
11	Turism de procreare
20	Vânturi
33	Douăzeci și patru de imagini pe secundă
39	Târgul de fete
47	Institutul de rejuvenare „Ana Aman“
78	Hărțile lui Johannes Müller
98	Vechea și noua lume
111	Pe drum
149	Daria, îmblânzitoarea de vânturi, și Patrick, fiul său
173	O minune a tehnicii moderne